

Список використаних джерел

1. Концепція профорієнтації в НУШ. Режим доступу: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/konczepczyia-proforiyentaczii-dlya-gromadskogo-obgovorenniya-16_12_20-.pdf

Гриценюк Людмила

СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ДО ЗАПРОВАДЖУВАНОВОГО РЕФОРМОЮ НУШ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ УЯВЛЕНЬ ПРО ДОБРОБУТ ДИТИНИ

У багатьох сферах протягом останніх десятиліть стало широко застосовуватися поняття «добробуту (благополуччя, Well-being)», яке використовується для оцінки статків, здоров'я, щастя, задоволення, забезпеченості тощо. Благополуччя чи то добробут особистості розглядається в контексті наукових досліджень якості життя, повноцінного функціонування, задоволення базових чи актуалізованих потреб, задоволення життям в цілому. З поверненням до власне українського наукового понятійного апарату все частіше застосовується термін «добробут». Саме його покладено в основу інтегрованого курсу для 5-6 класів НУШ «Здоров'я, безпека та добробут». Тож надалі і ми будемо користуватися поняттям «добробут», посилаючись, в тому числі, і на джерела про «благополуччя». В літературі та нормативних відомчих, національних та міжнародних документах зустрічаємо згадування про економічний, соціальний, матеріальний, психологічний, суб'єктивний, соціальний, сімейний добробут (благополуччя). До сьогодні в англійськомовних багаторічних оглядах дослідження добробуту і у вітчизняних авторів ми зустрічаємо посилання на невизначеність самого поняття, залежність його змісту від мети, цільової групи і завдань дослідження [1; 3]. Наразі ми не плануємо вдаватися в детальний аналіз кожної з перерахованих сфер, оскільки метою даної роботи є привертання уваги до одного з акцентів в структурі благополуччя дитини в школі, який не завжди достатньо серйозно усвідомлюється батьками: набуття надважливої компетенції, прямо не прописаної в Концепції НУШ, яка є невід'ємною часткою того, що англійськомовні джерела називають «well-becoming» – (процес, рух до добробуту). Мова йде про здатність до профільного чи професійного самовизначення через усвідомлення і актуалізацію особистісно-професійного ресурсу здобувача освіти. Ресурсу, який може стати умовою «задоволеності» навчанням яке таким чином набуває сенсу «тут і зараз», статусу мотиву, підтримуваного дофаміновою системою мозку в пошуку задоволення бажаного, яким стає навчання, як самоствердження в русі до добробуту, відправною точкою і напрямком саморозвитку на шляху до самореалізації –

того «доброго буття», яке люди схильні називати щастям.

Чому ж ми зараз ведемо мову про батьків, їхнє ставлення до впроваджуваної реформою «профільності» школи? З одного боку, профілізація посилила в науково-освітніх колах інтерес до питання самовизначення учня, механізмів, шляхів та засобів становлення цієї здатності. Розроблені і широко використовуються в ЗСО відповідні програми та курси за вибором [2]. От тільки цей вибір при розподілі навантаження між предметами і курсами де факто залишається за батьками як законними представниками інтересів дитини і замовниками освітніх послуг.

Важливим є розуміння ними факту, що вміння дитини здійснювати власний обґрунтований вибір, не лише збалансований зі своїми потребами і можливостями і такий, що може приносити користь іншим, для щастя їхньої дитини є не менш важливим за інші компетенції. І таке розуміння здатне сформувати у них більш адекватне уявлення про благополуччя дитини в умовах, які забезпечує реформа школи. Навіть в цій нелегкій ситуації, пов'язаній з війною в Україні і іноді обмеженим доступом до освітніх послуг. В свою чергу батьківське уявлення, як фактор поведінкоутворюючий, схиляє родини вибирати для дітей серед запропонованих за вибором дисциплін ті, котрі сприятимуть їхній самореалізації, розвитку особистості, що в руслі евдемонічного підходу і є власне добробутом. Переживання ж дитиною власної спроможності на основі самопізнання і «відкриття» своїх ресурсів та перспектив надихає, наснажує її. І тут ми можемо говорити про переживання добробуту «тут і зараз» вже гедоністичному розумінні цього поняття [1].

Сучасні дослідники добробуту дитини наголошують на тому, що дитина, орієнтуючись на майбутнє доросле життя, на рух до добробуту (well-becoming), живе водночас тут і зараз. І цей досвід проживання закладає основу її сприйняття себе і світу на решту життя. Отож, орієнтуючись на високі досягнення в предметній сфері, мовну, комунікативну компетентність, не треба забувати і про те, що дитина прямо зараз заради повноцінного розвитку має почуватися «в добробуті» (well-being). І для цього, як твердять прибічники екологічного підходу або теорії можливостей і прийняття, дитині потрібні основні речі, засновані на цінностях: повага, стосунки і турбота. «Для досягнення добробуту нам потрібні три речі: про нас потрібно піклуватися (або ми про себе); нас треба поважати (як людей); нас потрібно цінувати (за те, що ми привносимо)»[4]. Для дітей важливо мати можливість «явити» світу себе – мати право висловлюватися і почуватися почутими, мати право на повагу до власної позиції і поважати інших, а також турбуватися про щось чи когось, що теж дає відчуття

задоволення собою і власним життям. Саме таким потенційним ресурсом володіють курси занять, орієнтовані на формування профільного (в старшій школі- професійного) самовизначення. Тому просвіта батьків, рефлексія ними поняття, основ і умов добробуту їхніх дітей сприятиме позитивному ставленню до профілізації школи і допомагатиме в підтримці власних дітей на шляху до добробуту.

Література

1. Гриценко, Л.І. Батьківські уявлення про благополуччя дитини як предмет психологічного дослідження. Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 22 квітня 2022 р.). С. Д. Максименко (ред), Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2022. – С. 64-71.
2. Професійне самовизначення учнівської молоді в умовах освітнього округу : монографія /Л. А. Гудан, О. Л. Морін, З. В. Охріменко, О. М. Пархоменко, Л. І. Гриценко ; І. І. Ткачук , за ред. О. Л. Моріна. Харків: «Друкарня Мадрид». – 220 с.
3. Lambert, L., Hotchkiss, L., Passmore, NA. Measuring Wellbeing: How and Why?. In: Lambert, L., Pasha-Zaidi, N. (eds) Positive Psychology in the Middle East/North Africa. Springer, Cham. 2019. https://doi.org/10.1007/978-3-030-13921-6_10
4. Thomas, N., Graham, A., Powell, M. A., & Fitzgerald, R. Conceptualisations of children's wellbeing at school: The contribution of recognition theory. *Childhood*, 2016, № 23(4). P. 506-520.

Дуткевич Тетяна

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРОФЕСІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ СТАРШОКЛАСНИКІВ З ЇХ ЗДІБНОСТЯМИ

Впровадження ідей особистісного підходу до професійної орієнтації зумовлюють актуальність дослідження внутрішнього потенціалу, яким володіє молода людина на порозі самостійного життя, і що забезпечує їй у майбутньому успішну професійну кар'єру.

Ефективне здійснення профорієнтації неможливе без виявлення, аналізу і оцінки інтересів особистості, які помітно впливають на вибір старшокласниками життєвого шляху. Під час напруженого пошуку особистістю в період життєвого самовизначення тієї сфери діяльності, в якій найбільш повно розкрився би її творчий потенціал, інтерес виступає в якості одного з провідних мотивів професійного вибору (Д.А. Дмитрук, Г.-М.М.Саппа, А. Уколова та ін.).

Однак успішність професійного вибору пов'язана не лише з його відповідністю інтересам, але й зі здібностями особистості, як сукупністю індивідуально-психологічних якостей, що визначають успішність трудової діяльності. Якщо ж особистість не володіє необхідними здібностями, то